

PETROZSÉNY és VIDÉKE

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI és VEGYES TARTALMU HETILAP. — MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A lap előfizetési ára:

Egy negyedévre 2 kor.
Fél évre 4

Egész évre 8 kor.
Egyes szám ára . . . 20 fil.

A lap szellemi részét illető közlemények a „Petrozsény és Vidéke” szerkesztőségéhez; az előfizetések pedig a kiadóhivatalhoz küldendők.
Hirdetések, valamint nyiltéri közlemények mérsékelt áron számíttatnak.

Földrajzi nevek és a hazafiság.

A „Petrozsény és Vidéke” folyó évi 30-ik számában: „Földrajzi nevek és a hazafiság” című cikke szerény véleményemet egy pár sorban kifejezésre juttatom.

Előre is bátor vagyok kijelenteni, hogy megjegyzéseim nem annyira a dolog lényegére, mint inkább az igen tisztelt cikkíró kartársnóm ama eljárására vonatkoznak, hogy valjon helyesen jár-e el midőn egy beltestületi ügyet nem egy szak, hanem egy társadalmi heti lapban szellőztet.

A vallás és közoktatásügyi miniszter 62055/901. számú rendeletével az elemi népiskolák számára kiadott „Utatis” 90 §-ának e) pontja ugyanis azt mondja:

Hogy a vizsgálatok lefolyásáról, azok befejezte után, a tanítói testület az igazgató elnöksége alatt értekezletet tart, melyen az összes vizsgálatok eredményét a tapasztalt hiányokat, azok megszüntetésére a jövőben szükséges teendőket szakszerűen megbeszéli, ezekről szóló határozatokat részletes jegyzőkönyvben a kir. tanfelügyelő elé terjeszti. Tehát a tanítótestület nem pedig annak egyik tagja és nem a nyilvánosság, hanem a kir. tanfelügyelő elé, a kitől — mint felettes hatóságától — várja a határozatok felülbírálatát. Sőt az idézett utasítás értelmében ez annyira belügy, hogy még az elemi népiskolák felügyelő és ellenőrző hatósága a gondnoksághoz és ennek bírálata alá sem tartozik. Mert az értekezlet egyenesen kimondott célja, hogy egymástól tanuljunk s a tapasztalt hiányok megszüntetésére vezető utat megtaláljuk.

Éppen ezért igen tisztelt Kartársnóm által — az utasítás és szerény véleményem szerint is nem egészen helyesen nyilvánosság elé hozott cikk megvitatásába — annál kevésbé megcáfolásába — nem bocsátkozom.

Hanem, hogy állításának helyes, vagy téves voltáról meggyőződjek — anélkül, hogy véleményem rá erőszakolnám — hivatkozom először Dr. Pacséri Károly és Dénes Károlynak az új miniszteri tanterv szerint írt és 1906 évben kiadott „Földrajzára”, hivatkozom továbbá a napi lapokra, (legutóbb „Pesti Napló” 174. száma) hol Dánia fővárosa nem „Kjöbenhavn” hanem „Koppenhága”-nak van írva; hivatkozom harmadszor arra, hogy az esetben, ha az idegen nemzeteknél, már magát az országot (Deutschland) nem nevezzük a saját nyelvén, hanem magyarul (Németország) tanítjuk, annál kevésbé kívánja az a külföldi, hogy csak a városai, vagy községei nevét ne tanítsuk magyarul.

Ezen felhozott okok bármelyike is azt hiszem irányadóbb akár az én — akár az igen tisztelt Kartársnóm véleményénél.

Végül pedig ha az igen tisztelt Kartársnó bár szerintem nem egészen helyesen — megengedte magának, hogy a vizsgálatok eredményéről tartott tanítói értekezlet megbeszélésének mondhatom igazán egy lényegtelen pontját nyilvánosságra hozta, miért nem ami inkább érdekében, s az idegen kartársak figyelmét is inkább felhívta volna. Mert volt ilyen is.

És még egyet! . . . Elfelede az igen tisztelt Kartársnó, hogy a „földrajz”-ról és a helyiség nevekről nem a tanítóképzési növendékeknek ad

elő, hanem csak „tanít” elemi iskolás tanulóknak.

Legvégül — mint előre is megjegyeztem — mivel ezen ügy bővebb megvitatásába egy társadalmi lapban bele menni nem szándéksom, mindazáltal, ha a már annyiszor igen tisztelt Kartársnó illetékes helyen („Néptanítók Lapja”, „Család és Iskola” stb.) jönnek látja vitáját folytatni, úgy fellettes hatóságom beleegyezésével bármikor készséggel rendelkezésre állok.

Sztojkné Csucs Anna,
áll. el. népisk. tanítónő.

Köz-, vagy helyi érdekű kérdések megvitatására készséggel tért nyitunk s így az elvélemények közlésére is. A fenti kérdés nem csupán pædagogiai szempontból képezi megvitatás tárgyát s így nem osztjuk azt a nézetet, hogy csakis szaklapba tartozik. Egyébként ugyanebben az ügyben más cikk is küldetett hozzánk, esetleg még érkezik is. Azt is közölni fogjuk. A körülményektől függ, hogy a saját véleményünket is kifejezésre juttatjuk-e. A kérdés annyira fontos, hogy megvitatása — pro és contra — nagyon is indokolt.

Szerk.

Végrehajtási utasítás.

A balesetbiztosítási- és betegséggyógyítási törvény életbe lépett.

Az utasítás főbb pontjai ezek:

A munkaadók biztosítási kötelezettség alá eső alkalmazottaikat és üzemüket az 1907. évi XIX. törvény-cikk életbeléptének napjától kezdve e törvény rendelkezései szerint bejelenteni tartoznak. A bejelentés a kirendelt munkásbiztosító-pénztárnál teendő meg, melynek székhelyét az iparhatóságok közhírré tenni tartoznak. Az első bejelentés attól a naptól számított legkésőbb egy hónap alatt, mely napon az erre vonatkozólag kibocsátandó hirdetmény közhírré tétetett, s illetve a ki-

„PETROZSÉNY ÉS VIDÉKE” TÁRCAJA.

Aratáskor.

Elmerengve nézem, amint a nyári nap nyugvóra száll a magas bércek mögött. A táj elragadó szépségén gyönyörködve, önkéntelenül szárnyat ölt lelkem gondolatja és röpi oda, ahová képzelem, szívem vonzódása vágyódik.

Látom a délibábos róna végtelen síkságán lemenő napot, amint tűzvörös koronja lángra gyújtja a nyugati égboltozat peremjét. A fák, az emberek árnyéka beláthatatlan messzeségbe nyulik.

Eszembe jut az aratók oly rég nem hallott dalolása. Ara gondolok, hogy ott most aratnak.

Rendszerint, mikor Péter és Pál napja elkövetkezik, sok vidéken még előbb, megsuhannak a pengék. Az idén későbbben ért meg az élet, de most már aratnak, kaszálnak szép Magyarországon a végtelennek látszó síkságon. Sőt legnagyobb részt már keresztekbe van rakva a kalászos termés. Vágyódásom, képzeletem oda visz. A nap még nem ébred fel a láthatáron, mikor ott áll a csata sorban a földmivelők ezre és ezre. Utánuk a marokverő lányok, menyecskék; arcukon pajzán, vig mosolylyal. Az ing dudorai alol kifeszül izmos gömbölyű szép karjuk s a támadó szellő, mely halkan szállidogál, ott dővajkodik, ott ingerkedik velük.

Aratnak, kaszálnak. Mintegy vezényszóra, az összes kaszák döntik a rendeket. A madár fol száll a fészkekből, azután visszaröppen sípogó sirással, hogy figyelmeztesse a közeledő embert, hogy kerülje e helyet,

ahol most csipognak apró fiacskái. Az erős kaszás ember megérti a kérést, hiszen neki is van kis családja otthon. A nyul hegyezi a fülét, körülnéz, aztán iramban menekül, a Bodri, mely ott hűsöl a podgyászos kősi árnyékában s vigyáz az elemőziára, esaholva utána, amíg el nem nyeli az üldözött s a prédát a távol homálya a tengeri-erdő zugó sűrűjében.

A munka még folyik tovább szakadatlan. Mire a nap magasra hág az égen ott fekszenek sorban a sárga buza-rendek. S az aratót, meg az arató-lányt a nehéz munka közt nem hagyja el dévaj vidámsága. Kék buza-virágot, meg piros pipacsot, ami ott akad s levágott rendek közt tűznek a hajukba, keblükre s megszólal a dal is és száll határról-határra, legény, lány meg menyecske ajkára:

„Buza közé száll a dalos pacsirta,
Hogyha magát már oda fenn kisirta.
Buzavirág, buzakalász árnyába,
Reá talál megsíratott párjára.”

És peng a kasza tovább, cseng a sarló egyforma ütemben a felhangzó dalban. Mert az aratónak nagyon, nagyon kevés a megpihenése. Egy-egy félóra jut reggeli, ebédre s megfeszülnek ismét az erős, izmos karok, míg lehanyatlak a nap véres koronája, amíg felkél a hold s millió csillag küld ezüstös ragyogást az elfáradt paraszt verejtéktől gyöngyöző homlokára.

Aratnak, kaszálnak.

Amíg eljutnak az aratás napjáig, mennyi aggó remény figyel az ős földnek fakadó, növekvő, azután fejthányó szép buzatermését.

És zsendül a tavasz. A szántóföldeket végig elborítja a zöldelő vetések édes reménysége. Felszakadt a sohaj a csüggedő emberből:

— Uram! add meg a mi mindennapi kenyerünket!

S a vetések nőttek. Az éjszakai harmat az anyagok könye szépen megöntözte, a nap pedig aztán kalászsza érlelte őket. De azért hányszor az utolsó percben semmivé válik sok ezer ember minden reménysége. Itt a fagy pörzsölte, amott vizek árja tombolva sodorta egy év munkájának keserves gyümölcsét. Másutt meg égi dörrejek közt, villámcsapások közt hirdette az Isten, hogy nincs még vége az ő haragjának, jégeső vonult el a hosszú, széles tájon. Kalászkok erdeje ott feküdt, ahonnét kisarjadzott: a rögnek porában. Akik bizva-biztak, im kétségbe estek. És amíg zokogva áltak letarolt reményük omladéka mellett, a vigasztalatlanság könye hullt szembüköl.

Hult és egyre hullott . . .

Amilyen véghetetlen, ép oly kifürkészhetetlen azonban az Istenésg megmáshatatlant mennyei végzése. Ha itt pusztult minden, másut kipótolta. Az Alföld mezőin, délibábos ronán magas buzakalász az aranyzemektől megnehezült fejét biztatva, hajítja le a kasza elébe. Vigan végzi ott az arató verejtékfakasztó, nagy, nehéz munkáját. Ott azon a földön, mely megtulalmazza kemény fáradságát, melyet egykor lelkesedve üdvözölt a nemzet költője:

Arany kalásztól ékes rónaság,
Melynek fölötté lenge dílibáb
Űzi játékait — köszöntelek!
Este van, este van.

detmény kibocsátására való tekintet nélkül legkésőbb folyó évi augusztus hó 10-ig teendő meg, természetesen visszahatolag a július hó 1-je óta fennállott állapotok feltüntetésével.

A törvény szerint a bejelentések úgy a betegség, mint a baleset esetére való biztosításra együttesen teendők meg. Mintán az a körülmény, hogy az alkalmazottak nagyrésze betegség esetére már biztosítva van, a törvény életbelépte után az 1907. évi XIX. törvények szerint való bejelentést fölöslegessé nem teszi, mert az idézett törvények értelmében a balesetbiztosítás szempontjából kívánt adatokat az 1891. évi XIV. törvények alapján tett bejelentések nem tartalmazták: emellőlv a munkaadók betegség és baleset, illetve csak baleset esetére biztosításra kötelezett összes alkalmazottaikat a fentebb megállapított határidő alatt bejelenteni tartoznak. Ez a bejelentési kötelezettség a törvény életbelépte alkalmával csak azokra a munkaadókra nem terjed ki, akiknek alkalmazottai csupán betegség esetére való biztosításra vannak kötelezve, amennyiben az alkalmazottak a kerületi vagy a kerületében az 1907. évi XIX. törvények alapján beolvadó ipartestületi, gyári, illetve vállalati vagy magánegyesületi betegségjelző-pénztárnak a törvény életbelépte napján már tagjai.

Azok a munkaadók, kik rendszerint önnél több munkást alkalmaznak, folyó évi július 1-től kezdve a törvényben előírt munkás- és bérjegyzékeket vezetni tartoznak. E jegyzékekbe mindaddig, míg azok vezetése módját az állami munkásbiztosítási hivatal meg nem állapítja, a munkásokra és azok béreire vonatkozólag azok az adatok veendőek fel, melyek a törvény szerint a kerületi munkásbiztosító-pénztárnak bejelentendők.

A betegség esetére való biztosításra fizetendő járulékokra vonatkozólag mindaddig, míg a járulékokat az országos pénztár megfelelő módon nem szabályozza, a pénztárak alapszabályaiban foglalt rendelkezések az irányadók, azzal természetesen, hogy a járulékok a törvénynek megfelelőleg 2 százaléknál kisebbek és 4 százaléknál magasabbak nem lehetnek.

A balesetbiztosítás költségei utólagosan, tehát a folyó évi július hó 1-től december hó 31-éig terjedő időszakra csak a jövő év elején fognak megállapíthatni és az országos pénztár által a munkaadók között felosztatni és kirovatni. Addig, míg a költségek ily módon a munkaadók által fedezhetők lesznek, a balesetbiztosítás költségeinek fedezésére a törvény értelmében a m. kir. pénzügyminiszter bocsát rendelkezésre a szükséghez megfelelő előlegeket, kiknek folyósítása iránt a kerületi munkásbiztosító-pénztárak szükség esetén az állami munkásbiztosítási hivatalhoz forduljanak.

Betegség esetére a törvény ingyen orvosi gyógykezelést, szülés esetén azonfelül szülészeti támogatást, gyógyszereket, az összes hazai, szükség esetén külföldi gyógyfürdőket, gyógyvizeket, gyógyászati segédeszközöket (szemüveg, mankó, sérvkötő, műláb s a többi). Táp-

Utolsót vág még az arató sor kaszája, még egy esomó kalászt húz össze a marokverő lány, azután elpihennek a virágos fűtől illatozó földön. El-elhat hozzájuk szegény juhászlegény furulyaszólása, melyen elkecsereg, édes nótahangon:

Ne menj rózsám a tarlóra,
Gyöngye vagy még a sarlóra:
Ha megvárod kis kezedet,
Ki süt nekem lágy kenyeret.

Megkondul az esti harang. A távolban el-eltűnedező fény ragyog. A bányások jönnek a hegyeken át. Méeseik világa távoli bolygó-csillagként ragyog. Arcuk halovány. Nem fest rá viruló színt az élető nap perzselő heve. Mélyen a föld alatt végzik fárasztó, hosznos munkájukat.

Szétfoszlik az emlékezetembe felújult, megleve-nült alföldi kép s bele élem magamat ismét abba komor, rideg valóságba, mely egy évtized alatt se törülte ki lelkemből a földmíves-élet legjelentősebb mozzanatát.

Önkéntelenül is elmélkedem a két eltérő foglalkozásról.

A bányamunkás ott lent arat egész éven át a föld méhében, hová nem hat be az élető nap melege. Ott gyűjti a kincset, a fekete gyémántot. A föld sziklabordái közül verejtékes munkával aknázza s szívet, amely fejleszt a gőzt az aranykalászkok csépléséhez, a buzaszemek örökléséhez s közforgalomba hozatalához.

Ez a bányász áldásos munkája a nemzet, az emberiség javára.

A mezei munkás termeli, aratja a mindennapi kenyerünket, amelyért imádkozunk. A perzselő nap heve győtri fáradt tagjait, a verejtékes munka sorvasztja élet-ejét. Munkájával a nemzet, az emberiség közjavát mozdítja elő.

Mind a kettő arat.

pénzt a megbetegedés napjától számítva egy évig terjedő időre és az átlagos napibér-összeg hetenöt százalékaig terjedő magasságban. Gyermekágyi segítséget ugyanilyen mértékben nyolc héten át. A biztosított elhalálozása esetén az átlagos napibér-összeg negyvenszereséig terjedő temetkezési segítséget. A biztosított családjában bekövetkezett elhalálozáskor a biztosított napibér-összegének huszszorosaig terjedő temetkezési segítséget. A biztosítottal egy háztartásban élő és keresettel nem bíró családtagok részére fenti időtartamon át ugyanazon összes gyógykezelési segítségeket, amelyekre maga a biztosított tarthat igényt.

Azt, hogy a segélyek a törvényben megjelölt legcsekélyebb és legmagasabb határok között mily mértékben nyújtsanak a biztosítottaknak, az országos pénztár fogja megállapítani. Addig, míg az országos pénztár eziránt intézkedik, átmenetileg érvényben maradnak a kerületi, vállalati és magánegyesületi pénztárak alapszabályainak mindama rendelkezései, melyek a tagoknak a törvény idézett 50. §-ában megállapított legcsekélyebb mérvű segélyezésnél nagyobb segélyeket biztosítanak.

A betegségjelzésre való igény a biztosításra kötelezett tagoknál a foglalkozásba való belépés napjával kezdődik meg akkor is, ha a bejelentés elmulasztása munkaadó hanyagsága vagy másféle mulasztás folytán történt. Ha a tag munkából kilép és igazolni tudja, hogy előzőleg egy éven belül 6 hónapig vagy két éven belül egy évig tagja volt a pénztárnak, a munkából való kilépés napjától számított 3. illetve 6 héten belül munkanélkülisége alatt megbetegedvén, ugyanolyan mértékben és ugyanazon időn át élvezheti az összes segélyeket, mint bármely fizető tagja a pénztárnak. Ha a tagot katonai fegyvergyakorlatra behívják, ennek tartamára járulékot nem fizet, de a fegyvergyakorlat megszüntével segélyezési igényei a katonai szolgálat alatt szerzett betegség tekintetében is feljúlhatnak.

A baleset elleni biztosítás a következő segélyeket nyújtja:

Testi sérüléssel járó baleset után (70. szakasz) a biztosítottak ingyen orvosi gyógykezelést, gyógyszereket, gyógyászati segédeszközöket, a balesetet követő 11-ik héttől kezdve; munkaképtelenség, illetve a munkaképesség csökkenése esetén járadék a biztosított haláláig. A járadék teljes munkaképtelenség esetén a biztosított évi munkakeresményének 60 százaléka; a munkaképesség részleges csökkenése esetén a teljes járadék az a hányada, amely aránylagosan megfelel. Ha a járadékot élvező utabb baleset éri, az utabb járadékot azon kereset után állapítják meg, amely nagyobb volt. Ha a sérült a baleset folytán tehetetlenné vált, járadéka a teljes évi munkakeresmény egész összegére felelmeendő. (Folyt. köv.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Elöléptetés.** Dr. Boer Géza puji kir. aljárásbíró kir. járásbíróvá lett előléptetve. A megérdemelt kinevezést a puji és petrozsényi járásban osztatlan megelégedéssel fogadta a közönség.

— **Petrozsény község képviselőtestülete** f. hó 27-én, szombaton délután 3 órakor rendkívüli közgyűlést tartott. A szokott érdeklődés nem volt észlelhető ezuttal. A tárgyak is inkább adminisztratív természetűek voltak, melyeket az előjáróság határozati javaslati értelmében intézett el a közgyűlés. A felügyelő bizottság bemutatta az iparostanonciskola 1906–1907. évi számszámolását és a jövő évi költségvetést, melyek elfogadtatván a közgyűlés 5138 kor. 92 fillér jövő évi államségély iránt a vall. és közoktatásiügyi miniszterhez sürgős felterjesztést intézett a kir. tanfelügyelőség útján. Öröndetes tudomásul vette a közgyűlés, hogy a szurduki vámkirendeltség I. osztályú mellékvámhivatali hatáskörrel lett felruházva. A közgyámi állás szervezése iránti főszolgabírói felhívásra határozatot nem hozott a képviselőtestület, amennyiben a külön községi közgyámi állás szervezése és javadalmazása tárgyában hozott közgyűlési határozat most van felsőbbhatósági jóváhagyás alatt. A villamos világítás szerződés jóváhagyásának tudomásul vétele s párilletőségű ügy elintézése után a közgyűlés d. u. 4 órakor véget ért.

— **A petrozsényi gör. kath. egyházi énekkar** javára folyó hó 21-én a Wagner szálloda nagytermében rendezett hangverseny, úgy szellemileg, mint anyagilag jól sikerült. Tiszta jövedelem 60 korona volt. Felülfizettek: Janza Vazul, dr. Bonteseu Viktor, Nemes Pável 10–10 kor. Rádik István 6 kor. Muntyán Tiivadar 5 kor. Boesáth Mihály, dr. Nesztor Kamil, Papp Sándor,

Görög Sándor, Tyneboján József 4–4 kor., Szokol Miklós 2 korona, dr. Csatt Aurél, Sztáncs György, 2–2 kor., Figuli Antal 1 kor. 20 fill., Boldizsár Miklós 1. kor. 60 fill., Anton G., Perian György 80–80 fillér. Marginea R., Oprea János 60–60 fill. A nemes céltámogatásáért és felülfizetésekért ezúton mond nyilvános köszönetet a rendező bizottság.

— **Cabaret.** (Cabaré)-koresma; a bar tól, melyben söröznek és boroznak, abban különbözik, hogy a Cabaréba többnyire bohém népség, mint festő, író, művész, színész, könnyűvérű hírlapíró szokott egybegyűlni, kiket rendetlen, cigányos életmódjuk után neveznek Párisban bohémeknek, ezek esténként jó kedvükben énekelnek, szavalnak, s szellemes tréfákkal mulattatják egymást. Ezelőtt nyolc évvel egy festő barátunk kíséretében magunk is voltunk egy ily Cabaréban. Magyarországon, ahol az iskolát megunt diákok, az erős hangú borbély legények, csinos arcu szobacicusok s ház mesterek és hordárok polgári iskolát végzett nagyményű kisasszonyai, mind a színészi pályára tolonganak, nem kapván szerződést a színházaknál, elhatároztak, hogy megmagyarosítják a Sängereijokat s kiszorítják a koresmákból a német szót. Azóta gomba módra szaporodnak a Cabaré; tehát erősen családódnék, aki nagyobb igényekkel menne egy ilyen előadásra. Petrozsényben e hó 21-én a kaszinóban már harmadik-szor hallgattunk meg ily Cabaré előadást, s mondhatjuk mindenik kimagaslott a közönséges kocsmái énekesek jódlírozásából s alig akadt, aki megbánta volna, hogy eljött. Arnyai és Kovács igazgatók elég élvezetes estét nyújtottak, jól énekeltek, mokáztak, s a kis Ferenczy Margitka-Gita kupléi folytonos derűségben tartották a közönséget. Az arany ifjuság szerette volna még tartóztatni, de az éjeli vonattal tovább utaztak.

— **Táncvigalom.** A Petrozsényben és vidékén tartózkodó egyetemi hallgatók és középiskolai felsőbb osztályu tanulók 1907. évi augusztus hó 3-án (szombaton) a petrozsényi szegény gyermekek felruházása javára a „Wagner szálloda” összes termeiben, zártkörű táncvigalmat rendeznek. A táncvigalmat humoros felolvasás előzi meg. Kezdeté pontban 8 órakor. Belépti-díj: családjegy 4 korona, személyjegy 2 korona. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak.

— **A Petrilla-deákányai ifjusági egyesület** 1907. július 28-án a Wagner szálloda nagytermében az egyesület könyvtára javára műkedvelői előadással egybekötött jótékonycélu zártkörű táncmulatságot rendez. Belépjegy: I. hely 2 kor., II-ik 1 kor. 60 fill., III-ik 1 kor. 20 fill., álló-hely 1 K., karzati-jegy 40 fillér, mely táncra nem jogosít. Kezdeté este 7 órakor. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. A zenét Mezei F. petrozsényi zenekara szolgáltatja. Színre kerül: „A tolongó”. Tóth Ede népszínműve. Rendező: Chvoj János. Szereplők. Császár Paula, Keiling Rozália, Lerch Ágnes, Loy Mariska, Simon Emilia, Schenk Mariska, Bijan Miklós, Chvoj János, Kerl Albert, Kerl Péter ifj., Gadó Lajos, Lerch Péter, Mille József, Peti Antal, Schenk János ifj., Lerch Péter, Venczel János ifj.

— **Meghívó.** A nagy-baári és vidéki román ifjuság 1907. augusztus 11-én Nagy-Baáron színielőadással egybekötött jótékonycélu táncvigalmat rendez.

— **Kanikula.** Mult esütörtökön hajnalban lépett át napunk az oroszlan jegyébe, s az esti égbolton megjelent a Sirius, napunk legközelebb fekvő és legfényesebben ragyogó szomszédja, melyet egy egész hónapra át, egész augusztus 24-éig láthatunk. A görögök és rómaiak a Sírúst kutyacsillagnak „canis” neveztek, s azért a július 24-étől augusztus 24-ig terjedő napokat kutyana-poknak hívták. Innen nevezték el ezt az időszakot kanikulának. Normális esztendőben ezek a napok szoktak a legforróbbak lenni, ez az idő, mikor a szőlő érik és ezeken a napokban válik el, hogy vajjon az idej karcos édes lesz-e, vagy pedig savanyu. Ebben az időtájban szünetel a munka, mert a legkisebb érintés is kárt okoz a fűrtökben. — Mig az idei nyár nálunk általában, országsszerte sokkal hűvösebb, mint más esztendőben, addig a földgömb tulsó feléről nyomasztó hőség hírére hozza a táviró. Különösen borzalmasak az Indiából érkezett hírek, ahol a rekkenő hőség következtében éhínség és dögvész tizedeli meg a lakosságot. Allahabadban és Cawnporeben sok angol katonai halt meg napszúrásban, jöllehet az angol kormány minden elképzelhető óvintézkedést megtett. Newyork lakosai is sokat szenvednek a hőségtől. A kórházak tömve vannak a napszúrás folytán megbetegedett emberekkel. A lakosság az egész éjszakát az utcákon

tölti, s a gyermekek ezrei lepik el éjszakánként is a tengerpartot, hogy legalább a tenger hűvös szellőjében pár órát alhassanak. Filadelfiában még rekkenőbb a forrás. Az utóbbi napokban ünnepséget rendeztek a városban, melyen mintegy 80,000 ember vett részt. Még meg sem kezdődött az ünnepség, máris több ezer ember összeesett, a kórházak egy óra alatt teljesen megteltek, úgy, hogy az ápolók és orvosok azt sem tudták, hogy mit csináljanak a sok beteggel.

— **Kisiparosok statisztikája.** Petrozsény és a Zsil-völgy lakossága főként ipari foglalkozást űz, az ipartestület kötelekébe tartozó kisiparosokról közöljük az alábbi statisztikai adatokat. Van a petrozsényi járásban: arany és ezüstműves: 6 mester, asztalos: 15 mester, 46 segéd, 14 tanonc, ács: 11 mester, 46 segéd, 2 tanonc, bádógos: 4 mester, 2 segéd, 2 tanonc, bognár, kerégyártó: 3 mester, 4 segéd, 5 tanonc, borbély, fodrász: 15 mester, 15 segéd, 4 tanonc, cipész: 58 mester, 51 segéd, 16 tanonc, cukrász: 2 mester, építőmester, építővallalkozó: 4, hentes és mészáros: 28 mester, 10 segéd, 4 tanonc, kéményséprő: 1 mester, 3 segéd, kovács: 6 mester, 12 segéd, 4 tanonc, kőműves: 10 mester, 65 segéd, 2 tanonc, mázoló, fényező, szobafestő: 6 mester, 5 segéd, 2 tanonc, mézeskalácsos: 3 mester, molnár: 4 mester, nyerges és szíjgyártó: 4 mester, 2 tanonc, nyomdász: 2 mester, 4 segéd, 2 tanonc, órás: 7 mester, 4 segéd, 3 tanonc, sütő: 11 mester, 1 segéd, 2 tanonc, szabó: 13 mester, 12 segéd, 4 tanonc, üveges: 3 mester, 1 segéd, 2 tanonc, vendéglős: 4. Egyéb iparágak: 5 mester, 4 segéd, 2 tanonc. Itt nincsenek kitéve az iparszerűleg női ruhakészítéssel foglalkozók, az italmérők, a kereskedők s a gyár- és nagyiparvállalatoknál alkalmazott iparosok. A fentebb kimutatott önálló kisiparosok és üzletükben alkalmazottak hétézred része Petrozsényben van.

— **Uj öt koronások.** A magyar és osztrák parlamentben törvényjavaslatot nyújtottak be új öt koronás ezüstpénz veretéséről. E pénznem különösen munkálakta vidéken, nagyon célszerű és kedvelt s mégis nagyon kevés van forgalomban. Újlag 64 millió korona értékben hoznak forgalomba új öt koronásokat, mely a bank készletéből veretettik.

— **A lóköltők.** A Petrozsénybe és vidékére özönlő emberáradat bizony sok salakot hoz magával. Dacára ennek, a vagyonbiztonság elleni büntények aránylag ritkábban fordulnak elő és a tettesek nagyobb kontingensa inkább a benszülött öslakosok közül kerül ki. Egyébként az emberi élet és testi épség elleni bűncselekmények tettesei is nagyjából ugyan ezek. De akadnak amazok között is olyanok; akik nem idegeneknek könnyűszerrel a máséhoz jutni. Folyó hó 21-én, vasárnap éjjel a községi gyepmester 3 szolgálja, Kornya Péter, Máté Gergely és Koka Rudi, valahonnan idegenből idevetődött zülött cimboraság vakmerő lopásra vállalkozott. Klein Heinrich kereskedő két szép derese nagyon megtetszett nekik. Nem is kifogásolható a gézengúz cigányivadék gusztusa. Fizetésnap lévén vasárnap, a kocsisok rendszerint mulatnak. Ilyenkor még megkötözve sem igen lehetne őket itthon tartani. A Klein Heinrich kocsisa azonban otthon volt, de mélyen aludt az istálló melletti szobában. A sinterlegények ezt az alkalmat használták fel. Bementek az istállóba, felrakták a derésekre a lószerszámot, befogták a kocsi a lovakat, éppen indulni akartak a hátsó kapun, midőn az egyik kereskedő segéd éppen haza jött, mire a tolvajok, egyik őrt állt az utcán a kapu előtt. A községi rendőrök kérdőre vonták, hogy mit csinál. Azt mondta, hogy a Klein Heinrich kocsisa. Eről megbizonyosodást szerzendő, felszólították, hogy menjen velük be az istállóba. Az ipsis vonakodott, de nem volt menekülése, zajongva ment a rendőrökkel. A zajra a másik kettő kifutott az udvar hátsó kapuján elmenekültek. Közvetlenül a rendőrorjárat mellett haladtak el a menekülők, a zajra a rendőrök a helyszíre siettek, hol a kereskedő segéd tudatta velük, hogy mi történt s hogy az általa felismert sinterlegények elmenekültek, mire a három rendőr futott a három lökött után s a gyepmesteri lakáson el is csipették s összekötözve a községi börtönbe szállították reggel átadták őket a csendőrségnek. Reggelig meggondolták a dolgot s dacára, hogy tetten érték s ismerték őket a rendőrök is meg a kereskedő segéd is, mégis tagadtak mindent. Azt vitatták, hogy a rendőrök a fekkelyükről kísérték be őket, mert ők egész nap, egész éjjel bazulról ki se mozdultak. De a csendőrök nyájas kérésére mégis csak beismerték tettüket, mikor belátták, hogy furfangos tagadásuk mit se használ.

nált. Bevalották azt is, hogy Beszterczen cinkostársuk már várta a lovakat előre elkészített járlatokkal. A csendőrség átadta a tetteseket a puji kir. büntető bíróságnak. Bámulatos az a szemtelen vakmerőség, mellyel az értékes lovak elutalajdonítását megkísérelték. A főutcán, szemben a község házával, a nagyvendéglővel, hol éppen táncmulatság s élénk forgalom volt s a rendőrök állandóan portyáztak, Nem teljesült be a sinterlegényeken, hogy: audaces Fortuna juvat.

— **Uj Székely Naptár** jelenik meg 1908-ik évre Barth Balázs pénzügyi fogalmazó szerkesztésével Désen.

A naptár jövedelme a Csikvármegyében létesítendő „Árvaház” és a budapesti „Székely Diák Otthon” javára lesz fordítva.

Azt óhajtja elérni szerző, hogy ez a kis naptár kerüljön minden székely asztalára. Olyan nehéz a székely ember eszéhez és szívéhez férni.

Hiába irnak neki tudományos munkát, drágasága miatt nem juthat hozzá, de emelet nem is keresi ezt, mert foglalkozási köre más irányban köti le! De a naptár a gazdálkodó székely embernek is rendes szükséglete, s milyen nagy szolgálatot tehetünk vele, ha azt helyesen megválasztott gondolatokkal adjuk át neki. A mi népünk ma tud írni és olvasni. Egy ilyen naptár egész éven át az asztalon van. Önkéntelenül előveszi a család apraja, nagyja és magába szívja az ott lefektetett gondolatokat.

A ki valaha az egyszerű néppel érintkezett, láthatta, hogy milyen hosszú időn át és nehezen lehet a nép között, még olyan dolgokat is létesíteni és terjesztetni, a melyek egyenesen anyagi jólétet mozditják elő. A székelyföldi ministeri kirendeltségnek gazdag tapasztalata lehet erre nézve. Mennyi önfeláldozással, mekkora fáradsággal kell küzdenie, míg valamely közhasznú intézményt életre hoz.

Azért kell egyesült erővel arra törekednünk, hogy alkalmas módon a népet oktassuk, annak eszéhez és szívéhez férjünk és így bizalmát megnyerjük!

Az iskola és az egyház állandóan tántoríthatatlanul hirdeti, tanít, de ezen nemes munkájában a körén kívül álló társadalomnak kell segítségére sietnie, hogy a nép lelkében elültetett jó magvak az élet forratagában kine puzstuljanak, hanem hasznos gyümölcsöt hozzanak. Ezért kell a tisztultabb felfogást terjesztünk!

Ez a célja az „Uj Székely Naptárnak”. A felebaráti szeretetet, s a jónak mivélését hirdeti a nép okul belőle, s lassan kész gondolkodásában és cselekvésében nemesebb lesz!

A józanság, takarékoság és vallásos érzet ápolása mellett ismertetni akarja a székely földi miniszteri kirendeltség és a székely társaságok hivatását, hogy a nép tudja, hogy ezek az intézmények az ő sorsának javítása céljából létesítettek, bízzék ezekben, s készséggel fogadja be jövődől jöléte megteremtőinek tanításait!

A felhívásban részletesen kifejti a naptár célját, hogy mi okból fordítja a jövedelmet a budapesti „Székely Diák Otthon” javára? A székelyeknek az Erdélyi róm. kath. Státus felügyelete és kezelése alatt álló kolozsvári alapítványokon kívül nincsenek olyan alapítvány vagy nagyobb segélyei s melyek támogatásával fiaink főiskolai tanulmányokat végezhetnének. Sajnos a Status alapítványai Kolozsvárt csak a joghallgatók és tanárjelöltek részére vannak fenntartva! Ki ne látná és ne érezné ifjaink épen szegénységük, alapítványok hiányában praktikus életpályákra nem léphetnek! Azért kell a budapesti „Székely Diák Otthon” megteremtünk, hogy a szegénység ne akadályozza tehetséges fiainkat a mérnöki, orvosi, állatorvosi és kereskedelmi technikai pályák választásában! Nem szükség-e, hogy ezeken a pályákon a jó szellemet és az igazi tudományosságot képviseljük? Magyarságunk érdekében is fontos, hogy ifjuságunk ezeken a gyakorlati pályákon és a gazdaságin is tért foglaljon, hogy az íróasztal mellett elmélkedve, ne veszítsük el a talajt lábaink alól!

Egyenként nagy alapítványokat nem tehetünk, mert szegények vagyunk, de ha összeszedszük filléreinket, olyan erkölcsi és anyagi tőkét teremthetünk a mellyel a késő nemzedék jövőjét is biztosíthatjuk!

Ilyen célzattal nyit előfizetést az Uj Székely Naptárra, melynek ára egy korona lesz, s a melyre megrendeléseket és hirdetéseket folyó évi július hó végéig elfogad a szerző és lapunk kiadóhivatala.

— **Edison a jövő találmányairól.** Edison a minap newyorki laboratóriumában egy látogatójának érdekes nyilatkozatot tett arról, hogy a jövő tíz esztendő miféle új találmányokkal lepheti meg a világot. A nagy felta-

láló úgy vélekedik, hogy a legközelebbi évtizedben sokkal nagyobb haladásra lehet számítani, mint a most elmult ötven esztendő alatt. A gazda nem is olyan sok idő múlva levegőből nyert nitrogénnal fogja földjét sokkal termékenyebbé tenni. A levegőből eddig csak a laboratóriumban lehetett kísérletképpen kivonni a nitrogént, nagyobb mennyiséget a mi értékesítésre lett volna alkalmas, rövid idővel ezelőt még egyáltalában nem tudták előállítani. Norvégiában már dolgozik egy gyár s már is szép eredményt ért el. Az elektromosság, úgy véli Edison még gyermekkorát éri. Bár évek hosszú során át dolgozott, megvallja, tulajdonképpen még most is csak ott tart, a hol elkezdte, de a közel jövőben mégis nagy dologra számít. Mindenekelőtt nagy bizalommal szólott, arról, hogy elektromos erőt fognak előállítani a hegyekben lévő kőszénből és pedig gőzgép vagy dinamógép nélkül. Ez az energia jóval olcsóbb lesz az eddiginél és sokkal nagyobb távolságra lehet majd elvinni. Akkor majd a gőzerőt csaknem teljesen mellőzhetik, a minek viszont a kőszénből való takarékoság lesz az eredménye. Minden szállítást elektromos erővel lehet végezni, lóra alig lesz szükség. A hajókat elektromos erő fogja mozgatni s akkor majd az Atlanti-oceánon három nap alatt megtehetjük az utat. Ma annak az energiának, amit a szénből nyerünk, kilencetized-része elvész a kazánokban, kerekékben és dinamógépekben. Azzal, hogy az elektromossághoz egyenes uton jut hozzá, az eddiginél tízszer nagyobb erő birtokába jut az emberiség.

— **Kiránduló közönség figyelmébe.** A szurduki-szorosban a „Gambrius” vendéglőben minden vasárnap meleg és hideg ételek kaphatók, ugy-szintén friss csapolású sör és jó bor.

— **Megnyitás.** A volt Tutte-féle vendéglőt Almasán Jánosné vette át és azt a hó 28-án nyitja meg, mely alkalomból táncmulatságot is rendez. Ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

Felelős szerkesztő: Zádory Károly.

Kiadótulajdonos: Figuli Antal.

HIRDETÉSEK:

= Üzlet megnyitás. =

Petrozsényben már évek óta közismert **uri ruha-üzletünket**

a főutcán Gundel-féle házba helyeztük át.

Midőn ezt a mélyen tisztelt megrendelőinknek, úgy Petrozsény és vidéke nagyrészt közönségnek becses tudomására hoztuk és az eddig irántunk tanúsított kegyes pártolást megköszönjük, abban a tudatban, hogy a szíves megrendeléseknek és megbízásoknak eddig is kifogástalanul eleget tettünk, bátorkodunk tisztelettel kérni, hogy ezentul is pártolni kegyeskedjék s mi fokozott igyekezettel arra törekszünk, hogy a legmesszebbmenő igényeket is kifogástalanul kielégítsük.

A n. é. közönség b. pártolását és megbízását kérve vagyok tisztelettel:

MANNHEIM és LUSZTIG
férfi-szabók.

Kinek olvasó jelzálós
kölesönre szüksége van

forduljon

MUNZVÁN ZIVADARHOZ,

aki szívesen szolgál utbaigazítással.

Lakik: Petrozsényben (Zárdaépület emeletén.)

Egy jó házból való fiu
TANONCUL
felvétetik Peck Márton fodrász üzletében Petrozsény.

Petrozsényben, a kálvárián
egy telek két épülettel

ELADÓ.
Bővebb felvilágosítást nyújt a **SZERKESZTŐSÉG.**

Mühle Vilmos

cs. és kir. udvari szállító

Temesvár

Sürgőnyczim:

„Virágtelep Temesvár”.

Távbeszélő 10 szám.

Bármely vidékre szavatolás mellett szállítja:

**A legszebb és legdiva-
tosabb Csokrok és**

Koszorukat üde élő virágokból, a
legjobb kivitelben

Menyegzői és alkalmi csokrokat

Ünnepélyi és gyászkoszorúkat

Sürgős megrendeléseket táviratilag kérem.

A Monarchia legnagyobb virágszállítója.

HIRDETMÉNY.

Van szerencsénk tudatni, hogy a

villamos világítás bevezetését

magánfelek részére megkezdjük.

Mindazoknak, akik lakosztályukat, üzleti- vagy mellékhelyi-
seégeiket villamos árammal ellátni óhajtják, készséggel nyújtunk
felvilágosítást és felkérjük az igen tisztelt jelenkező fogyasztókat,
hogy evégből vagy hozzánk irodahelyiségünkbe, vagy a vállal-
kozó Magyar Siemens-Schuckert művek villamossági r. t. építés-
vezető mérnökehez Márton Pál urhoz (Kossuth Lajos tér, Fehér
Ignác ház) fordulni szíveskedjenek.

Teljes tisztelettel:

**PETROZSÉNYI VILLAMOSSÁGI
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.**

A Templom-utcában a Kossuth Lajos-térrel szemben **egy erkélyes
lakás mérsékelt áron azonnal kiadó.** — Ugyanott jó karban levő **butor,
lámpák és konyhaberendezés** elköltözés végett **eladó.**

Bővebbet a kiadóhivatalban.

TIRGRAM-POR

az egyedüli szer, mely az összes **rovarokat**
gyorsan és alaposan kipusztítja; üvegben
— .30, — .60, 1. — és 2. — koronáért kapható.

TIRGRAM TINKTURA

Csakis **poloskák** ellen üvegben — .40, — .80, 1.20,
2.60 és 5. — koronáért kapható minden jobb drogé-
riában, fűszer- és festék-kereskedésben, ahol Tirg-
ram-Plakátok ki vannak függesztve. Ügyeljünk a
„TIRGRAM” névre. Gyár: Budapest, IV. ker.,
Károly-utca 1. I—15

**LUPÉNYBEN és PETROZSÉNYBEN ---
több ház kedvező feltételek mellett
ELADÓK.**

Itt helyben egy nagyobb lakás is kiadó.
Weisz Rezső kereskedő,
Petrozsény.

Uj üzlet.

Petrozsényben a fő-utcán Gruber-
féle házban

butor és kárpitos

műhelyt nyitottam, hol kárpitos munkák
javítását jutányos áron eszközölöm.

Goldstein Albert,
kárpitos és butorraktáros.

„ADLER” írógép azonnali telje-
sen látható irással.

Az eddigi összes írógépeket fölülmuló „ADLER”
írógépek eladását **Hunyadmegye részére**, kizáróla-
gosan **GRUBER R.** képviseli, kinek üzleti iro-
dájában a **mintagép** megtekinthető.

Ára 550.—K. gyári ár!

≡ Bérmentve szállítva. ≡

Nagyon kényelmes fizetési feltételekkel.

Papir-, rajz- és írószerraktár.

Van szerencsém. Petrozsény és vidéke n. é. közönségének tiszte-
lettel tudomására adni, hogy 1893. év óta fennálló **papirkereskedésem**
ezen szakba vágó cikkekkel dusan felszereltem s a legfokozottabb
igényeket pontosan s a legjutányosabban kielégitem. **Tanszerek, rajz-
és íróeszközök** nagy választékban állnak rendelkezésre s ezeket is leg-
olcsóbban árusítom el. A legegyszerűbbtől a legfinomabbig: **irodapapírok,
levélpapírok, névjegyek, eljegyzési kártyák** stb. kereskedésben jutányos
árban kaphatók.

KÖNYVNYOMDA.

Midőn a kultúra tért hódított
a Zsilvölgyben, Petrozsényben
nyomdát állítottam, majd hirlapot
indítottam, hogy a sajtó erejével
szolgáljam a hazafias törekvést.
A kezdet nehézségeivel küzdve
anyagi áldozatok meghozatalával
tartottam fenn s oda fejlesztet-
tem a nyomdát, hogy a legmesz-
szebb menő igényeket a legju-
tányosabban kielégíteni képes
vagyok; miért is a n. é. közön-
ség szíves támogatását kérem.

KÖNYVKÖTÉSZET.

A művelt közönség folyton
fokozódó igényeinek kielégíté-
sét szem előtt tartva
könyvkötészetet
rendeztem be s ebbe a szakmá-
ba vágó munkálatok teljesítését
megelégedésre s a legjutányo-
sabban elvállalom.

Tisztelettel:
FIGULI ANTAL.